

10. Архів ДНЦЗКСТК, ф. Ємільчине -2011, од. зб. Дмитренко-D6S1 (с. Червона Воля).
11. Архів ДНЦЗКСТК, ф. Ємільчине -2011, од. зб. Дмитренко-D7S1 (с. Малоглумчанка).
12. Архів ДНЦЗКСТК, ф. Ємільчине -2011, од. зб. Дмитренко-D7S4 (с. Лука).
13. Архів ДНЦЗКСТК, ф. Ємільчине -2011, од. зб. Дмитренко-D7S5 (с. Лука).
14. Архів ДНЦЗКСТК, ф. Ємільчине -2011, од. зб. Дмитренко-D8S1 (с. Неділище).
15. Архів ДНЦЗКСТК, ф. Ємільчине -2011, од. зб. Дмитренко-D8S2 (с. Неділище).
16. Архів ДНЦЗКСТК, ф. Ємільчине -2011, од. зб. Дмитренко-D8S4 (с. Рясне).
17. Архів ДНЦЗКСТК, ф. Ємільчине -2011, од. зб. Дмитренко-D9S1 (с. Кривотин).
18. Архів ДНЦЗКСТК, ф. Ємільчине -2011, од. зб. Дмитренко-D9S2 (с. Кривотин).
19. Архів ДНЦЗКСТК, ф. Ємільчине -2011, од. зб. Дмитренко-D10S1 (с. Бараші).
20. Архів ДНЦЗКСТК, ф. Ємільчине -2011, од. зб. Дмитренко-D10S5 (с. Бараші).
21. Архів ДНЦЗКСТК, ф. Ємільчине -2011, од. зб. Дмитренко-D10S6 (с. Киянка).
22. Архів ДНЦЗКСТК, ф. Ємільчине -2011, од. зб. Дмитренко-D11S1 (с. Миколаївка).
23. Архів ДНЦЗКСТК, ф. Ємільчине -2011, од. зб. Дмитренко-D11S2 (с. Миколаївка).
24. Архів ДНЦЗКСТК, ф. Ємільчине -2011, од. зб. Дмитренко-D12S1 (с. Андрієвичі).
25. Архів ДНЦЗКСТК, ф. Ємільчине -2011, од. зб. Дмитренко-D12S4 (с. Симони).
26. Архів ДНЦЗКСТК, ф. Ємільчине -2011, од. зб. Дмитренко-D12S5 (с. Симони).
27. Архів ДНЦЗКСТК, ф. Ємільчине -2011, од. зб. Дмитренко-D13S3 (с. Сергіївка).
28. Архів ДНЦЗКСТК, ф. Ємільчине -2011, од. зб. Дмитренко-D14S2 (с. Курчиця).
29. Архів ДНЦЗКСТК, ф. Ємільчине -2011, од. зб. Дмитренко-D14S3 (с. Курчиця).
30. Архів ДНЦЗКСТК, ф. Ємільчине -2011, од. зб. Дмитренко-D14S4 (с. Курчиця).
31. Болтарович З. Є. З народної медицини українців Полісся / З. Є. Болтарович // Народна творчість та етнографія. – 1986. – № 2. – С. 32–38.
32. Все про гриби [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://allgrib.org.ua/hruzdi.html#more-34>, вільний
33. Грибная энциклопедия. Определитель грибов [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://supercook.ru/griby/griby-02.html>
34. Умовно-істивні гриби [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://hryby.com/category/hryby/umovno-yistivni-hryby>

УДК 930:006.9

Світлана Чибирак**Народна метрологія Волинського Полісся: традиції вимірювання довжин**

У статті висвітлено традиції вимірювання довжин на Волинському Поліссі. Відзначено, що при вимірюванні відстаней, розмірів ділянок землі, витканого полотна, при пошитті одягу тощо використовували, поперше, міри, відомі ще з часів Київської Русі – п'ядь, локоть, шаг, сажень; по-друге, російські міри – аршин та версту; по-третє, народні міри – «на око», «до себе», «губа» («гба»).

Ключові слова: Волинське Полісся, народні знання, метрологія, міри довжини.

Чибирак С. Народная метрология Волинского Полесья: традиции измерения длины. Стаття основана на полевих етнографічних матеріалах, зібраних в селах Камінь-Каширського, Ратновського і Шацького районів Волинської області. В ній освітаються традиції вимірювання довжини на Волинському Поліссі. Згадується, що при вимірюванні відстаней, розмірів ділянок землі, сотканого полотна, при пошиві одягу, щоб орієнтуватися во времени и т. п. використовувались, во-первых, меры, известные еще со времен Киевской Руси – пядь, локоть, шаг, сажень; во-вторых, русские меры – аршин и верста; в-третьих, народные меры – «на глаз», «к себе», «губа» («гба»). В статті охарактеризовані розміри мер довжини, відзначено їх залежність від фізіологічної структури людського тіла, а також освітаються моменти використання полешуками народної метрології в повсякденній житті.

Ключевые слова: Волинское Полесье, народные знания, метрология, меры длины.

Chybyrak S. Folk Metrology of the Volyn Polisia: Traditions of Measuring Length. The article is based on the field ethnographic materials collected in the villages of Kamin-Kashyrskogo, Ratnovskogo and Shatskogo regions of the Volynska area. The traditions of measuring lengths in the Volyn Polisia are highlighted in the article. It is mentioned that when while measuring distances, sizes of the plots, woven linen, or sewing the clothes people used, in the first place, of all measures known from the days of Kyiv Rus – such as span cubit, step shah, sazhen, secondly, Russian measures – arshyn, verst and only folk measures – «na oko» (approximately), «do sebe» (in the direction to somebody), «huba» («hba»). The article sizes are characterized in measures of length, noted their dependence on the

physiological structure of the human body, as well as the author of the article highlights the use of moments polishchuk folk metrology in everyday life.

Key words: West Polisia, folk knowledge, metrology, measures of length.

Постановка наукової проблеми та її значення. Народні знання українців, набуті у процесі щоденного спостереження за природою, добре збереглися у пам'яті поліщуків. До сфери народних знань належать раціональні та ірраціональні відомості з народної ботаніки й зоології, метеорології, аграрного календаря, астрономії, а також метрології.

Народна метрологія пов'язана із визначенням фізичних параметрів навколишнього світу і предметів, що існують в ньому [22, с. 210]. У поняття метрології включено одиниці мір довжини, площі, часу, ваги й об'єму [17, с. 202]. Своєрідною виявилася народна система лінійних мір, що має антропометричний характер. Усі давні лінійні міри пов'язані з природним рухом (розведенням пальців, розмахом рук), з окремими частинами людського тіла (ліктем, п'яддю, пальцями, ступнею і навіть силою голосу) чи фізичною силою (на відстань кинутого предмета тощо) [21, с. 179].

Проблеми народної метрології до сьогодні не стали об'єктом спеціальних наукових досліджень. Окремі відомості із зазначеного питання знаходимо в узагальнених матеріалах про народні знання чи історичну метрологію [17–23].

Мета статті – з'ясувати особливості вимірювання довжин на території Волинського Полісся (за матеріалами, зібраними під час комплексної історико-етнографічної експедиції Державного центру захисту культурної спадщини від техногенних катастроф (м. Київ) до сіл Камінь-Каширського та Ратнівського районів Волинської області (липень–серпень 2012 р.), а також двох етнографічних експедицій Музею етнографії Волині та Полісся при Східноєвропейському національному університеті імені Лесі Українки до сіл Ратнівського і Шацького районів Волинської області (липень 2011 р.; червень 2013 р.)).

Завдання статті – розглянути зв'язок народних поліських мір з мірами Київської Русі та російськими мірами, які поширилися на Україні у XVII–XVIII ст.; висвітлити поширення в досліджуваному регіоні народних мір.

Виклад основного матеріалу й обґрунтування отриманих результатів дослідження. У сучасному інформаційному суспільстві українці все менше приділяють уваги традиційній культурі, втрачається інтерес до окремих обрядів, вірувань, потреба в передачі й отриманні народних знань. Поступово зникає з ужитку щоденне використання набутих знань з народної метеорології, астрономії, а особливо з народної метрології, яку майже повністю витіснила метрична система. Народна метрологія сформувала знання про систему мір та одиниць вимірювання, в основі яких лежить використання частин людського тіла чи певних відомих величин. До сфери народної метрології відносять міри та способи вимірювання довжини, часу, ваги, площі, об'єму.

Основними мірами довжини ще з часів Київської Русі були «локоть», «п'ядь», «ступня», «сажень» і навіть «крок». Найбільш поширеною мірою довжини був «локоть». У Київській Русі він коливався від 38 до 46 см, залежно від довжини руки людини, і складався із двох п'ядей [18, с. 79]. Цей «локоть» дорівнював відстані від ліктьового суглоба до кінця стиснутого кулака. Такого розміру «локоть» використовувався на Лівобережному Поліссі до витіснення його офіційною мірою довжини – аршином, що відбулося в середині XVII ст. На території Полісся, яке входило до складу Великого князівства Литовського, а потім Польщі, користувались «литовським» ліктем, який дорівнював 61,6 см. З 1766 р. ця міра була узаконена сеймом Польщі як основна одиниця довжини, яка дорівнювала відстані від кістки грудної клітки до кінця стиснутого кулака витягнутої руки. «Локоть» був мірою, яка передусім використовувалась для вимірювання полотна та виробів з нього [17, с. 205].

«Локоть» як міра довжини і сьогодні відома мешканцям Волинського Полісся. Проте респонденти по-різному зазначають, як можна його виміряти. Так, у с. Оленине «локтем» називали відстань від правого кулака до лівого плеча і він мав «біш як метр» [8]. У с. Боровне його виміряли від правого плеча до правого середнього пальця [1]. У с. Межисить лікоть вимірювали від середини грудної клітки до середнього пальця [14]. Середюк Ольга з с. Межисить зазначала, що лікоть становив близько метра і «*н'єть ліктьов якраз на сорочку було*» [14]. Про те, що лікоть був досить значною мірою довжини та широко використовувався поліщуками у повсякденному житті, свідчить рядок із весільної пісні: «*Дай міні, матінко, сто локоть полотна, шоб я була у свикрухи рідна дитина*» [1].

Під час снування поліщуки використовували таку міру, як «губа». Губа – це довжина ниток при снуванні, що рівняється сумарній відстані між всіма кілочками на снівниці [19, с. 194]. Мешканці

Волинського Полісся зазначають, що «губа» [1; 3–10; 12–16] чи «гба» [2; 11] мала уздовж близько п'яти метрів. Мешканка с. Межисить зауважувала, що *«губа, то тако, як п'ять ликтів»* [14].

Пам'ятають респонденти і давню міру довжини «аршин». Аршин – російська міра довжини. В Україні вона поширилась у XVII ст. [20, с. 191] і дорівнювала 28 дюймам – 71,12 см [23, с. 102]. Зауважимо, що аршин в Україні майже повністю витіснив стару міру «локоть» [17, с. 205–206]. Сьогодні ж аршин замінив метр: *«То аршина, то метри звали»* [13]. Мешканці Волинського Полісся згадують аршин у зв'язку з його використанням в період, коли ця територія перебувала під владою Польщі: *«то-то звали аршина давно, ше за Польщі, а тепер метри»* [14]; *«за Польщі називали аршин. То-то полотно. Але, знаєш, скільки та аршина мали, то те я не скажу»* [12]. Як бачимо, поступово знання про цю міру зникає. Так, мешканка с. Боровне зазначала, що *«чула ту аршину, але шо вона, як вона означає, то вже за меї пам'яти, то тими аршинами ни мірали, а метрами мірали»* [1].

Для вимірювання предметів менших розмірів використовувалася «п'ядь». Ця міра відома ще з часів Київської Русі. Її назва походить від слова п'ятірна (долоня) [18, с. 158]. Виділяють малу і велику п'ядь. «Мала п'ядь» – відстань від кінця великого пальця до вказівного, рівна 19 см. «Велика п'ядь» – відстань від великого пальця до мізинця, рівна 22–23 см [17, с. 205]. А також виокремлюють ще п'ядь з кувирком, яка становила суму з малої п'яді і двох-трьох суглобів вказівного пальця. Її величина дорівнювала 27 чи 31 см [18, с. 79]. Про використання «малої п'яді» розповідала Наумик Ніна, що проживає в с. Малий Обзир [5]. На Волинському Поліссі «п'єдою» [1; 7–8] або «чверткою» [3] (цей термін зумовлений тим, що п'ядь становить приблизно 1/4 частину аршина) називали відстань від великого до середнього пальця. На думку респондентів, ця міра дорівнювала *«п'янтанцить сантіметрув»* [6]. Щодо того, скільки п'ядей входить в один метр, то Денейчук Ганна з с. Олександрія стверджувала, що на метр потрібно п'ять «п'єдей» [7].

У побуті поліщуки використовували і невеликі міри довжини. Однією з найменших таких мір була «цаль» [7], що дорівнювала довжині першої фаланги вказівного пальця і становила приблизно 2,5 см.

Застосовували поліщуки і таку міру довжини, як «чиколотка». Вона позначала відстань від початку вказівного пальця до другого згину суглоба і дорівнювала близько 4,5 см [6].

Під час пошиття одягу взагалі не використовували ніяких мір, а міряли «до себе». *«Тамичка більш-менш до себе ци до сорочки помірав, яку в навсдови треба»* [4]. Іноді міряли «на око» або прикладали тканину, призначену на той чи інший виріб, до вже готової аналогічної речі: *«А не, так премо міраємо і всьо, одна до однеї, одну пошиєш і до теї міряєш»* [10].

На Волинському Поліссі використовували й інші лінійні міри, серед яких варто звернути увагу на «сажень». Ця міра також відома з часів Київської Русі. У ті часи використовувалася проста (відстань від кінчиків пальців ніг до кінчиків пальців розведених рук), пряма або махова сажень – відстань між витягнутими в обидва боки руками – 177–186 см. Цією мірою вимірювали мотузки, ланцюги, рибальські сітки тощо. Значно більшою була коса сажень, яка визначалась відстанню від підшви лівої ноги до кінця середнього пальця витягнутої вгору правої руки [17, с. 180].

Зважаючи на те, що в другій половині XX ст. давні міри зовсім зникли із побуту мешканців Полісся, більшості респондентів важко назвати їх величину. Щодо сажня, то одні вважають, що він дорівнює одному метру: *«І сажна, то метр»* [10]; *«Сажень, то метр»* [8]. Подекуди сажень вимірюють за допомогою кроку. Так, в с. Боровне вважають, що *«два шага, то сажень»* [1], тобто сажень має близько двох метрів. Респонденти відзначають і можливу неточність сажню як одиниці вимірювання, що зумовлена фізіологічними особливостями людського організму, *«як більший чоловік, то більший сажень»* [15].

Використовували поліщуки і «шаг» («ступень») – крок як міру для позначення довжини. Найчастіше його застосовували для вимірювання землі. Респонденти зазначали, що *«шаг добрий, то метр називається»* [12]; *«метр, ну-то там воно ше не помірається харашо шагами, але вже для бізїру, знаєш, більш-менш як»* [10].

Використовували крок для вимірювання власної тіні – *«Два ступні тіні, два шага»* [16], щоб зорієнтуватися в часі, бо два шага це *«вже кала дванадцяти»* [4] годин дня. Два [10] або три [9] «ступені» вказували на те, що зараз дванадцята година дня, а *«ступань з половиною»* вже біля двох годин [6]. У с. Оленине зауважили, що коли *«коник (тінь. – С. Ч.) на два ступені каля дванадцяти»* [8]. Вимірювали тінь і за допомогою переставляння п'ятки однієї ноги перед пальцями іншої ноги, при цьому довжину ступні називали «ступачок». Так, мешканці с. Видричі зауважили, що *«сім ступачків, вже додом треба знати, ступачок за ступачком ... вже десь так кала дванадцяти, може пувпершого буде»* [4].

Крім того, існували спеціальні прилади для вимірювання землі. Вони називалися «крокви» чи «метрувки» і мали вигляд великої букви «А». Кроква відмірювала відстань у два метри. *«Да два метра, ото міраєця, то тепер уже кроква, як вже стали колхози, а колись то ступаками мірали, в тебе тико ступаків, в мене тіко ступаків, тоже воно як на метру ступалося»* [4]. У с. Залисиця зазначали, що «метрувкою» і зараз *«землю міряють, то два метри. Така палка, і веде, і перекручується»* [12]. Поліщуки для вимірювання довжини могли використати будь-яку палку чи мотузку, на якій попередньо відміряли один метр. Мельник Ганна з с. Полиці, щоб зорієнтуватися у довжині поля, використовує звичайний кийок, *«то я й сама поміраю, я ... кийка возьму з метра»* [10].

Щоб позначити відстань між певними об'єктами, українці використовували таку лінійну міру, як «верста» чи «верства». Верста – це російська міра для позначення великих відстаней, яка поширилась в Україні у XVIII ст. [20, с. 191]. Величина версти змінювалась від кількості в ній сажнів (від 500 до 1000) і від величини самого сажня. З кінця XVIII ст., до введення метричної системи мір, одна верста дорівнювала 5000 сажням, або 1066,8 м [23, с. 275].

Респонденти ще пам'ятають «версту» («верству»), хоч і зауважують, що тепер нею не користуються для позначення відстані, оскільки її замінили кілометри: *«шо кілометр, шо верства, то те саме»* [1]. *«А ну-ну, кілометри, ... колись старії люди казали дві верстві, ... два кілометри»* [10]. *«Версти, кілометр, то саме воно щиталося, тико так говорилося»* [4]. Респонденти пригадують, що раніше уздовж дороги стояли спеціальні стовпи, які називалися «верстувники» [3]. За допомогою цих стовпів поліщуки й орієнтувалися у відстані між селами.

Великі відстані вимірювали за допомогою такої міри, як день у дорозі, зауважуючи яким чином було подолано цей шлях – якщо пішки, то ця відстань дорівнювала приблизно 25 км, коли ж на коні – то 75 км [18, с. 80]. Сьогодні мешканці Волинського Полісся для позначення певної невідомої відстані використовують відомі їм величини, а саме зазначають, що це такий самий відрізок шляху, як до магазину, школи тощо, тобто відстань порівнюється з іншою, більш відомою.

Висновки та перспективи подальшого дослідження. Як бачимо, основними лінійними мірами, які використовувались на Волинському Поліссі і про які пам'ятають респонденти, були лікоть, п'ядь, сажень. Слід відзначити, що вони мали значне поширення до кінця XIX ст., коли майже повністю були витіснені загальноросійськими, серед яких був і аршин, який добре пам'ятають поліщуки. Основною мірою в ткацтві була «губа» («гба»), а тканину для пошиття одягу, скатертин чи рушників міряли «на око», прикладали до людини («до себе») або до вже готового виробу.

Під час вимірювання довжини предметів та відстані на території досліджуваного регіону застосовували міри, відомі ще з часів Київської Русі – п'ядь, лікоть, шаг, сажень, що були прив'язані до частин тіла і природних рухів людини: ходіння, розведення пальців, розмаху рук. З'ясовано, що поліщуки володіють певними знаннями і про російські міри, які поширились в Україні у XVII–XVIII ст. – аршин та версту. Розміри зазначених мір, як стверджують респонденти, різняться, що є свідченням поступової втрати інформації про них через застосування метричної системи. Зафіксовано також використання у поліщуків окремих суто народних мір і в сучасному повсякденному житті, зокрема вимірювання відстаней «на око», при пошитті одягу приміряння «до себе», обраховування витканого полотна «губами» («гбами»).

Зважаючи на те, що у запропонованій статті висвітлено особливості однієї зі складових частин народної метрології – вимірювання довжин на польових етнографічних матеріалах з Камінь-Каширського, Ратнівського і Шацького районів Волинської області, напрямом подальших досліджень має бути вивчення означеної проблеми у межах всього Західного Полісся, а також дослідження й інших частин народної метрології, а саме мір ваги, площі, об'єму, орієнтації в часі та просторі.

Джерела та література

1. Архів Державного наукового центру захисту культурної спадщини від техногенних катастроф (далі – архів ДНЦЗКСТК), ф. Камінь-Каширський–2012, од. зб. Чибирак, D7S4, с. Боровне Камінь-Каширського р-ну.
2. Архів ДНЦЗКСТК, ф. Камінь-Каширський–2012, од. зб. Чибирак, D6S2, с. Велимче Ратнівського р-ну.
3. Архів ДНЦЗКСТК, ф. Камінь-Каширський–2012, од. зб. Чибирак, D8S5, с. Верхи Камінь-Каширського р-ну.
4. Архів ДНЦЗКСТК, ф. Камінь-Каширський–2012, од. зб. Чибирак, D4S1, с. Видричі Камінь-Каширського р-ну.
5. Архів ДНЦЗКСТК, ф. Камінь-Каширський–2012, од. зб. Чибирак, D11S3, с. Малий Обзир Камінь-Каширського р-ну.
6. Архів ДНЦЗКСТК, ф. Камінь-Каширський–2012, од. зб. Чибирак, D1S1, с. Нуйно Камінь-Каширського р-ну.

7. Архів ДНЦЗКСТК, ф. Камінь-Каширський–2012, од. зб. Чибирак, D5S4, с. Олександрія Камінь-Каширського р-ну.
8. Архів ДНЦЗКСТК, ф. Камінь-Каширський–2012, од. зб. Чибирак, D7S2, с. Оленине Камінь-Каширського р-ну.
9. Архів ДНЦЗКСТК, ф. Камінь-Каширський–2012, од. зб. Чибирак, D3S2, с. Пнівне Камінь-Каширського р-ну.
10. Архів ДНЦЗКСТК, ф. Камінь-Каширський–2012, од. зб. Чибирак, D2S1, с. Поліці Камінь-Каширського р-ну.
11. Архів ДНЦЗКСТК, ф. Камінь-Каширський–2012, од. зб. Чибирак, D9S1, с. Сошичне Камінь-Каширського р-ну.
12. Архів Музею етнографії Волині та Полісся при Східноєвропейському національному університеті імені Лесі Українки, ф. 15. Етнографічна практика–2011, од. зб. Чибирак, D1S1, с. Залисиця Ратнівського р-ну.
13. Архів Музею етнографії Волині та Полісся при Східноєвропейському національному університеті імені Лесі Українки, ф. 15. Етнографічна практика–2011, од. зб. Чибирак, D2S1, с. Межисить Ратнівського р-ну.
14. Архів Музею етнографії Волині та Полісся при Східноєвропейському національному університеті імені Лесі Українки, ф. 15. Етнографічна практика–2011, од. зб. Чибирак, D5S1, с. Межисить Ратнівського р-ну.
15. Архів Музею етнографії Волині та Полісся при Східноєвропейському національному університеті імені Лесі Українки, ф. 15. Етнографічна практика–2013, од. зб. Чибирак, D3S1, с. Самійличі Шацького р-ну.
16. Архів Музею етнографії Волині та Полісся при Східноєвропейському національному університеті імені Лесі Українки, ф. 15. Етнографічна практика–2013, од. зб. Чибирак, D3S2, с. Хомичі Шацького р-ну.
17. Народные знания / З. Е. Болтарович, Л. И. Минько, Я. А. Мороз, О. Р. Федорив // Общественный, семейный быт и духовная культура населения Полесья. – Минск : Наука и техника, 1987. – С. 184–211.
18. Бондаренко Г. В. Спеціальні (допоміжні) історичні дисципліни / Г. В. Бондаренко. – Луцьк : РВВ «Вежа» Волин. держ. ун-ту ім. Лесі Українки, 1997. – 222 с.
19. Веремійчик І. Традиційні знаряддя праці, промисли і ремесла на Волині / І. Веремійчик. – Луцьк : [б. в.], 1995. – 101 с.
20. Горленко В. Ф. Народні знання, світоглядні уявлення, вірування, мораль / В. Ф. Горленко, В. І. Наулко // Культура і побут населення України. – К. : Либідь, 1991. – С. 188–196.
21. Народні знання // Українське народознавство : навч. посіб. / за ред. С. П. Павлюка. – К. : Знання, 2006. – С. 163–196.
22. Скрипник Г. Народні знання / Г. Скрипник // Українська минувшина : ілюстр. етнограф. довід. – К. : Либідь, 1993. – С. 205–214.
23. Український радянський енциклопедичний словник. Т. 1. – К., 1986. – 752 с.

УДК 930:908(477.82-2):75(4-15)«17/19»

Дмитро Зінько

Пам'ятки західноєвропейського малярського мистецтва XVIII – початку XX ст. в експозиції Художнього музею м. Луцька

У статті здійснено мистецтвознавчий аналіз колекції пам'яток малярства західноєвропейських країн XVIII – початку XX ст. з експозиції Художнього музею м. Луцька. Описано полотна з погляду авторської належності, тематики й сюжетної основи, представлення відомих історичних діячів, жанрових особливостей, мистецьких напрямів. Констатовано, що в експозиції найпомітніше місце займають роботи польських митців доби Просвітництва. Виокремлено мистецькі особливості творчості західноєвропейських художників, полотна яких експонуються в музеї. Установлено унікальність і мистецьку значущість цих картин.

Ключові слова: пам'ятка, західноєвропейське мистецтво, Художній музей м. Луцька, полотно, експозиція, доба Просвітництва.

Зінько Д. Памятники западноевропейского малярного искусства XVIII – начала XX в. в экспозиции Художественного музея г. Луцка. В статье осуществлен искусствоведческий анализ коллекции памятников XVIII – начала XX в. живописи западноевропейских стран с экспозиции Художественного музея г. Луцка. Описаны полотна с точки зрения авторской принадлежности, тематики и сюжетной основы, представления известных исторических деятелей, жанровых особенностей, художественных направлений. Констатировано, что в экспозиции заметное место составляют работы польских художников эпохи Просвещения. Выделены художественные особенности творчества западноевропейских художников, полотна которых экспонируются в музее. Установлены уникальность и художественная значимость этих картин.

Ключевые слова: памятник, западноевропейское искусство, Художественный музей г. Луцка, полотно, экспозиция, эпоха Просвещения.